

A zašto ne bismo povukli prirode u Hrvatskoj?

Nadzornici i čuvari prirode često moraju 'odvagnuti' situaciju i procijeniti mogu li i u kojoj mjeri reagirati prema pojedincima ili skupinama koje krše pravila u nacionalnim i parkovima prirode

europske novce za čuvare

[Dražen Najman]

Rendžerska struka Hrvatskoj mogla bi se unaprijediti prema EU standardima i spremni smo u tome dati svoj doprinos”, govorili su nam članovi Udruge “Lisina avantura Matulji” dok smo s njima krajem lipnja obilazili područje zaštićenog krajobraza Lisine, šumsko-brdovitog prostora smještenog između Čičarije i Učke, iznad liburnijske obale Kvarnerskog zaljeva. Organizirani kroz Udrugu za promicanje zdravog života, zaštitu prirode, aktivnosti i vještine boravka u prirodi, članovi ‘Lisine’ zadnjih nekoliko godina sudjeluju u zaštiti i čuvanju prirodnog bogatstva matične Lisine.

Pouzdan partner

Željko Čanadija, Dražena Šepić, Siniša Kuharić, Jadranko Popović te Rajko i David Bačnar čine ophodarsku službu “Lisine” s kojom smo prošli dvodnevnu lipanjsku turu kroz kanjon Vele Draga, vrhove (Vojak, Vodička griža, Crni vrh...) i šumske predjele, tijekom koje smo vidjeli niz zanimljivih i živopisnih lokacija, geografskih znamenitosti i geoloških struktura kojima obiluje zaštićeno područje povrh Kvarnera i susjedne Istre. Navedeni ophodari dio su Udruge od 30-ak članova okupljenih oko ideje revitalizacije pomalo zapuštenog krajobraza Lisine, a od osnutka u ljeto 2017. godine Udruga je kroz brojne aktivnosti

prepoznata od lokalne zajednice i struke kao pouzdani partner rendžerima Javne ustanove “PP Učka”, vatrogascima i tamošnjim lovačkim društvima. Udruzi su glavni partneri općina Matulji i JU “Priroda” Primorsko-goranske županije. Ivan Živadinović, jedan od rendžera s Učke pojasnio je načine suradnje Javne ustanove s ‘Lisinom’.

“Prostor Lisine manjim dijelom ulazi u područje Parka prirode Učka koji ima površinu od čak 160 četvornih kilometara. Tako veliko područje nadzire nas tek troje čuvara prirode, pa nam je više i nego dobrodošla pomoć kolega iz Udruge. Kao čuvari prirode, ne preklapamo se u granicama nadležnosti, već se nadopunjujemo

Rajko Bačnar i Ivan Živadinović

Siniša Kuharić i Dražena Šepić

Rendžeri u Hrvatskoj

Danas u Republici Hrvatskoj ima više stotina registriranih nadzornika i čuvara prirode, a dio njih aktivan je u Hrvatskoj udruzi nadzornika i čuvara prirode “Hrvatski rendžer” kojom predsjedava Branko Štivić. Udruga je dio svjetske krovne organizacije rendžera International Ranger Federation (IRF) i

“Hrvatski rendžer” sudjeluje u procesu edukacije i informiranja nadzornika i čuvara prirode. Prema kategorizaciji u RH čuvari prirode dijela se na I., II i III vrstu, što ovisi o njihovoj školskoj spremi (visoka, viša i srednja stručna sprema). Rendžeri periodički prolaze kroz edukacije i godišnje ispite u Mini-

starstvu zaštite okoliša, no mjesečna primanja čuvara prirode u Hrvatskoj relativno su niska. Iako im je radno mjesto priroda, rendžerski posao nije nimalo lak i uključuje niz zadataka i obveza tijekom njihova službovanja u nacionalnim i parkovima prirode te zaštićenim krajobrazima i područjima u RH.

i pomažemo, bilo s informacijama, dojavama ili pak u operativnom dijelu. Krajobraz Lisine dugi niz godina ima problema s motoristima i s ilegalnim smetlištima, dok je problem migranata nešto novijeg datuma. Lisina je područje koje zahtjeva stalni boravak čuvara radi kontrole, ne može se tamo održavati red s povremenim dolascima. U tome je značaj Udruge čiji su ljudi stalno prisutni na tom području”, smatra Živadinović, po zvanju čuvar prirode I. vrste i član Upravnog vijeća JU “Park prirode Učka”. Dodao je kako je PP Učka pokušavala ranije za prostor Lisine osigurati stalni nadzor u ljetnoj sezoni, međutim nisu se uspjela osigurati novčana sredstva za to. “Problem čuvara prirode je i u našim nadležnostima, jer nemamo ovlast zadržavati osobu, niti ukoliko je ta osoba zatečena u prekršaju. Stoga bi bilo dobro doraditi i nadopuniti programe i regulativu vezanu za ovlasti rendžera”, drži Živadinović kojem su Bačnar, Šepić i ostali ophodari s Lisine neprocjenjiva pomoć u djelovanju.

Naši sugovornici smatraju kako rendžerski sustav u Hrvatskoj nije do kraja razrađen, pa čuvari prirode često moraju ‘odvagnuti’ situaciju i procijeniti mogu li i u kojoj mjeri reagirati prema pojedincima ili skupinama koje krše pravila u nacionalnim i parkovima prirode. Naš rendžer s Učke navodi primjere vozača krosera i kvadova čije ‘divljanje’ često prođe bez prekršaja, pa čak i upozorenja, jer u pojedinim slučajevima rendžer ne može dovesti u red cijelu grupu vozača.

“Kada govorimo o migrantima situacija na Lisini je zahtjevnija nego na Učkoj, jer preko Lisine prolaze migrantske rute prema granici Hrvatske sa Slovenijom u zoni Rupa, Pasjaka i Ilirske Bistrice. Te rute se stalno mijenjaju, no u medijima se često ne piše o tome kako se ne bi dizala panika među stanovništvu, ali i zbog turizma. Međutim, pitanje migranata nije od jučer, traje to desetljećima, no sada je aktualnije nego ranije zbog šire situacije u svijetu. U svakom slučaju problem migranata je stalan u Gorskom kotaru i na Primorju. Riječ je o razrađenom sustavu krijumčarenja ljudi u kojem sudjeluju osobe čiji su zadaci izvid i priprema ruta, a kasnije i osobe koje prevoze i vode migrante. U svemu tome događaju se, doduše rijetko, smrtni slučajevi među ilegalcima, no sukobi migranata s lokanim stanovništvom se ne bilježe jer

Djelatnosti i budućnost Udruge “Lisina Avantura”

Udruga “Lisina Avantura” ima brojne planove za budućnost. Osim bazične ophodnje po Lisini, čuvanja i zaštite prirode, Udruga je razvila niz projekata i ideja za što im trebaju baza u Planinskom domu, terenska vozila i druga oprema. “Nadamo se stavljanju u funkciju buduće baze, dok otpremu nabavljamo po prioritetima. Izuzetno važno nam je u idućem razdoblju nabaviti novije i bolje terensko vozilo od postojećeg. Noviji terenac nam treba za ophodnje i druge zadaće”, kaže Rajko Bačnar o potrebama Udruge.

Udruga u svojem programu nudi i mogućnost organiziranja i održavanja raznih sportskih, avanturističkih i rekreacijskih programa (jahanje, tečajevi preživljavanja, alpinizam, paintball, brdski biciklizam, brdske pješačke ture, slobodno penjanje, skauting i dr.), a

u planu im je i organiziranje adrenalin parka. Aktivnostima u prirodi žele pridružiti i ture s ciljem upoznavanja povijesne i kulturne baštine, pa su nam ophodari tijekom obilaska Učke i Lisine priuštili obilazak talijanskih bunkera, podzemnih vojnih utvrda i armirano betonskih fortifikacija izgrađenih 30-ih godina prošlog stoljeća, između dva svjetska rata. Obišli smo tada uz vodstvo ophodara bunkere i vojne utvrde u predjelu Zvoneće (bunker oznake 1.), potom bunker br. 3 u Krivoj i bunker br. 4 na Zdemeru, dok se u bunker br. 2 u Sušnjima nije moglo ući jer je poplavljen. Razgled područja Učke i Lisine, dodajmo za kraj, bio je ‘začinjen’ off road vožnjom i atraktivnim slikama.

migranti bježe u šume. Ipak, rendžeri bi trebali imati sredstva za samoobranu, uz ovlasti koje se mogu regulirati izobrazbom i dozvolama. Trenutna regulativa trebala bi se uskladiti sa stanjem na terenu”, ističe Rajko Bačnar iz Udruge.

Potrebno je raditi na poboljšanju položaja čuvara prirode

Ophodarska služba Udruge trebala bi od kraja godine imati bazu u Planinskom domu na Lisini koji je bez funkcije i napušten zadnjih 20-ak godina. Iako je devastiran, Udruga planira staviti u funkciju dio Doma za stalnu bazu svojih ophodara i članova, a bazom bi se mogli služiti gorski spašavatelji, policajci i drugi posjetitelji. Kako su nam pojasnili Bačnar i ophodari iz pratnje, baza će imati radiokomunikacijski sustav, opremu za spašavanje i drugu tehniku, a dugoročni cilj Udruge je uređenje cijelog Planinskog doma za potrebe smještaja gostiju, planinara i putnika namjernika. Dom bi se obnovio u suradnji s općinom Matulji. Planinarski dom inače je sagrađen je 1915. godine,

tijekom Prvog svjetskog rata, a posljednji puta temeljito je obnovljen 1939. godine.

U obilasku Lisine rendžeri iz Udruge nam opisuju svoje zadatke među koje spadaju akcije čišćenja okoliša, nadzor šume te obilazak vikend naselja i raznih lokacija. Kod evidencije ljudi u prostoru Lisine posebnu pažnju usmjeravaju na divlje deponije smeća i osobe koje bacaju smeće.

“Rendžeri u Hrvatskoj mogu imati u budućnosti bolju i zahtjevniju edukaciju, za što se mogu povući novci iz europskih fondova. Osim postojeće edukacije te sustava ispita, za čuvare prirode mogu se uvesti ispiti iz orijentacije u prirodi, off road vožnje, preživljavanja u prirodi, alpinizma, jahanja konja i održavanja fizičke spremne. Uz bolju edukaciju svakako bi se kroz definiranje ovlasti podigao ugled rendžera kao plemenite struke”, smatraju naši sugovornici iz Udruge Lisina koji su svojim djelovanjem na lokalnom nivou Primorsko-goranske županije dali do znanja kako se u budućnosti treba raditi na poboljšanju položaja čuvara prirode u ‘Lijepoj našoj’. ■